

# **ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

Συλλογή εβδομαδιαίων φυλλαδίων για την ελεύθερη εργασία των παιδιών

Με βάση το σενάριο της **Ελίζας Φρενέ**

Για την ταινία **ΤΟ ΣΚΑΣΙΑΡΧΕΙΟ**

## **ΤΟ ΣΚΑΣΙΑΡΧΕΙΟ**

Το τυπογραφείο στο Σχολείο

**100**

ΚΑΝΝΕΣ (Α,-Μ)

22 Ιανουαρίου 1950

Μετάφραση: **ΙΩΑΝΝΗΣ ΦΩΤΕΙΝΟΣ**

Διόρθωση-Επιμέλεια: **ΕΙΡΗΝΗ ΚΑΛΑΠΑΝΙΔΑ, ΦΡΟΣΩ ΜΠΕΛΛΟΥ**

Για την Παιδαγωγική ομάδα «Το Σκασιαρχείο. Πειραματικοί ψηλαφισμοί για ένα σχολείο της κοινότητας»

15.1.2016

## ΤΟ ΣΚΑΣΙΑΡΧΕΙΟ

Την **1η Ιανουαρίου του 1920**, ο **Σελεστέν Φρενέ** διορίστηκε δάσκαλος στη Δευτέρα τάξη του δημοτικού σχολείου αρρένων, στο χωριό **Bar-sur-Loup** (στην περιοχή **ALPES MARITIMES**).

Φτάνει λοιπόν, με το τοπικό τραίνο, μην έχοντας άλλη αποσκευή, παρά μόνο την κασέλα του αξιωματικού. Είναι τόσο φτωχός, που δεν μπόρεσε να αγοράσει ένα κανονικό μπαούλο. Αλλά είναι και τόσο άρρωστος, που δεν μπορεί να ανέβει με τα πόδια στο χωριό, ψηλά στο λόφο: ο πόλεμος του '17-'18 τον τραυμάτισε βαριά στους πνεύμονες, τους οποίους διαπέρασαν θραύσματα οβίδας. Δυσκολεύεται να περπατήσει και η ανηφόρα τον τρομάζει. Το πιο εύκολο λοιπόν για αυτόν, είναι να πάρει την παλιά άμαξα, με τη συνοδεία δύο χωρικών, που θα τον ενημερώσουν για τη νέα του θέση. Εμπρός!

Η άμαξα σταματά στην παλιά πλατεία του κάστρου.

- *Κοιτάξτε, νεαρέ, να το σχολείο!*

Αμέσως, ο νεαρός δάσκαλος μπαίνει στην αίθουσα. Είναι τόσο φτωχική, αυτή η μικρή αίθουσα! Παλιά θρανία, μια έδρα, ένας μαύρος πίνακας στον τοίχο, μικροί πίνακες ανάγνωσης, 2-3 χάρτες.... Αυτός, ήταν όλος κι όλος ο εξοπλισμός ενός σχολείου, 20 χρόνια πριν.

Ο νεαρός δάσκαλος σκέφτεται: *«Είναι η πρώτη φορά που θα κάνω μάθημα. Άραγε θα ξέρω πώς να συμπεριφερθώ; Πώς να μιλήσω στους μικρούς μαθητές μου; Πώς να τους κινήσω το ενδιαφέρον; Πώς να τους διδάξω;»*

Οι μικροί μαθητές του **Bar-sur-Loup** είναι μεταξύ 6 και 8 χρονών. Είναι όπως όλα τα παιδιά της ηλικίας τους: ακούν για πέντε λεπτά, μετά ξεσηκώνονται, φλυαρούν, πειράζει το ένα το άλλο, αλλάζουν θέση ..... Ο δάσκαλος εξαντλείται στην προσπάθειά του να τα κρατήσει σε ησυχία. Μερικές φορές μάλιστα κουράζεται τόσο από τις φωνές, που πρέπει να ανέβει στο δωμάτιο του για να ξεκουραστεί και να ανασάνει.

Είναι μέρες που αποθαρρύνεται: *«Όχι, ποτέ δε θα μπορέσω να γίνω δάσκαλος.»*

Ευτυχώς, ο διευθυντής είναι ένας πραγματικά καλός άνθρωπος. Κατανοεί τις δυσκολίες του νεαρού συναδέλφου του, και με πολύ ανθρωπιά τον συμβουλεύει:

- *Μην κουράζεστε να μιλάτε πολύ. Απαιτήστε σιωπή, βλέμμα ευθύ, χέρια σταυρωμένα, πόδια ενωμένα. Και ούτε να είστε πολύ ελαστικός. Χρειάζεται πειθαρχία, τι στο καλό! Τους άτακτους να τους βάζετε στη γωνία. Τα αγύριστα κεφάλια, στείλτε τα σε μένα: θα τα αναλάβω προσωπικά.*

Υποδεικνύει επίσης στον αναπληρωτή, με ποιο τρόπο μπορεί να κάνει ωραίο το μάθημα, να φτιάξει πίνακες για την ιστορία, αλλά προπαντός να εξασφαλίσει πως τα τετράδια θα είναι πολύ περιποιημένα.

- Ένα όμορφο τετράδιο, βλέπετε, είναι που κρίνει ένα δάσκαλο και εμπνέει τους μαθητές!

Επρόκειτο πραγματικά για σωστές συμβουλές, ειπωμένες με καλή προαίρεση, που χαρακτήριζαν όμως την τέχνη της διδασκαλίας, πενήντα χρόνια πριν.

Εντούτοις, δεν αρέσει πολύ στους μικρούς μαθητές του **Bar-sur-Loup**, να παρακολουθούν το μάθημα με σταυρωμένα τα χέρια. Θεωρούν πως οι δικές τους ιστορίες είναι πολύ πιο ενδιαφέρουσες.

Ο **Joseph**, ο φίλος των ζώων, ανακάλυψε μια όμορφη μικρή κάμπια με μπλε χρώμα. Την έβαλε σε ένα σπιρτόκουτο και την τάζε ροδοπέταλα.....

Ο **Honoré** φόρεσε τα νέα τσόκαρα, που η μητέρα του αγόρασε στην **Grasse**....

Ο **Clémenti** έδειξε ένα παλιό μαχαίρι, που βρήκε στο γεφύρι του χωριού. Λέει πως αν το ήθελε, θα έκοβε ακόμη και σίδερο, με το μαχαίρι αυτό!

Ο **Lulu** έφερε γόνιμο αργιλώδες χώμα από τον κήπο του, και έφτιαξε μικρά πήλινα αγαλματίδια, που τα έκρυψε στο θρανίο του. Μα τότε τότε, τα βγάζει και τα δείχνει:

- Να κοίτα, αυτός είναι ο **Grasset** και αυτή είναι η **Grassette**, να και ο βοσκός, α να και ο ακονιστής.....

Ο δάσκαλος τους ακούει να μιλούν, και διαπιστώνει πως είναι πραγματικά ενδιαφέροντα, αυτά που λένε τα παιδιά.

Όμως, πρέπει να μάθουν να διαβάζουν και να γράφουν, αλλιώς θα μείνουν αγράμματα. Ο δάσκαλος δείχνει τα γράμματα στον πίνακα ανάγνωσης με μια μακριά βέργα, η οποία γλιστρά κάνοντας έναν μικρό θόρυβο. Τα πιτσιρίκια παρατηρούν τη βέργα που γλιστρά, ακούν το θόρυβο, αλλά δεν προσέχουν τα γράμματα και τις λέξεις..... ούτε και τις φράσεις, που δεν έχουν μήτε κεφάλι μήτε ουρά.....

Επιστρέφουν όλοι στην τάξη.

- Καθίστε, λέει ο δάσκαλος.

Όμως, μερικοί μαθητές έχουν μαζευτεί γύρω από το θρανίο του **Ζοζέφ**. Τι συμβαίνει; Περίεργος, ο δάσκαλος πλησιάζει. Ένα απρόσμενο θέαμα ξετυλίγεται μπροστά του: ένας αγώνας σαλιγκαριών.

- *Στοιχηματίζω στο καφέ.*
- *Εγώ στοιχηματίζω στο γκρίζο.*
- *Μα όχι, το δικό μου το τιγρέ είναι που θα νικήσει.*
- *Τι λες, θα είναι το γκριζοπράσινο, θα το δεις!*

Ο δάσκαλος βρίσκεται ήδη στον πίνακα και γράφει όλα όσα λένε τα παιδιά. Είναι το πρώτο *ελεύθερο κείμενο*, ορίστε!

Αυτό το μικρό κείμενο, που βγήκε εντελώς αυθόρμητα από τα παιδιά, είναι για το σχολείο του **Bar-sur-Loup**, ένα μεγάλο γεγονός.

Τα παιδιά το διαβάζουν στον πίνακα, το αντιγράφουν στα τετράδια τους, ενώ όσα από αυτά δεν ξέρουν να γράφουν, σχεδιάζουν σαλιγκάρια και κάνουν μουτζούρες που θυμίζουν γράμματα, προσπαθώντας να μιμηθούν τη γραφή.

Έφτιαξαν πολλά τέτοια *ελεύθερα κείμενα* στο **Bar-sur-Loup**: για τη χελώνα του **Lulu**, την καινούργια τραγιάσκα του **Mansuit**, τον παρατημένο σκύλο που γρατζούναγε την πόρτα ή για το μακρινό ταξίδι στο **Pégomas**.... Οι όμορφες αυτές σελίδες έβγαιναν γρήγορα, μέσα από τη ζωή στην τάξη: δεν έμενε παρά να επιλέξουν. Σύντομα, σχεδόν όλοι οι μικροί μαθητές έμαθαν να διαβάζουν και να γράφουν, ενώ παράλληλα έγιναν πολύ πιο φρόνιμοι και προσεχτικοί.

Για να τους ανταμείψει λοιπόν ο δάσκαλος, τους συνόδεψε σε περιπάτους, στα ορεινά μονοπάτια γύρω από το χωριό. Η *Φύση* ανοιγόταν μπροστά τους σαν ένα μεγάλο βιβλίο. Από αυτό μάθαιναν τόσα καινούργια πράγματα, ώστε μέρα με τη μέρα, γίνονταν ολοένα και πιο σοφοί.

Μια μέρα, επιστρέφοντας στο σχολείο στις 2 το μεσημέρι, τα παιδιά δεν βρίσκουν το δάσκαλο εκεί. Πού να έχει πάει άραγε;

Μα να, έρχεται βιαστικός, μα σαν να κρύβει κάτι, κάτω από την κάπα του.

- *Τι είναι κύριε;*
- *Θα δείτε αμέσως.*

Ακουμπάει ένα μεγάλο επίπεδο κουτί στο τραπέζι. Τα παιδιά το ανοίγουν:

- *Ο! γράμματα! ...άλφα, ιώτα, πι, ρο..... αλλά και αριθμοί, τελείες, κόμματα, κεφαλαία!*

Είναι ένα τυπογραφείο. Να το πιεστήριο με το ρολό που γυρίζει και η πλάκα όπου μπαίνει το μελάνι. Ορίστε και το μελάνι!

Μπορεί να μαντέψει κανείς τη χαρά των παιδιών! Τι προσεχτικά που ήταν εκείνη τη μέρα! Με τι ζήλο συνέθεταν το κείμενο! Μαζεύονταν όλα μαζί για να γεμίσουν το συνθετήριο. Μερικές φορές, τα γράμματα γλιστρούσαν από τα δάχτυλά τους και οι γραμμές αναποδογύριζαν, αλλά ξανάρχιζαν πάλι με τόση υπομονή, που τελικά, κατάφεραν να τυπώσουν την πρώτη σελίδα.

Ο δάσκαλος είχε δακρύσει.

Σελίδα σελίδα, κατάφεραν τελικά να φτιάξουν ένα αληθινό βιβλίο, που το ονόμασαν *Το βιβλίο της ζωής*. Ήταν ένα μικρό βιβλίο, πραγματικά απλό, τυπωμένο σε χαρτί τετραδίου κακής ποιότητας, με διάφορα άλλα γραμμένα στο πίσω μέρος της κάθε σελίδας, ακόμη και ψηφοδέλτια ..... Όμως, οι μικροί μαθητές του **Bar-sur-Loup** αγαπούσαν πολύ το βιβλίο τους: το διάβαζαν στους γονείς τους, στους φίλους τους και ήταν περήφανοι.

Το μικρό *βιβλίο της ζωής* του **Bar-sur-Loup** έκανε και ένα πολύ μακρινό ταξίδι: έφτασε μέχρι τη **Βρετάνη (Bretagne)**, σε ένα μικρό φτωχικό σχολείο που βρίσκεται στη βρετονική ακτή: **Trégunc (Finistère)**. Όσο οι μικροί μαθητές του **Trégunc** ξεφύλλιζαν τις σελίδες, έμεναν έκπληκτοι γιατί ήταν λες και είχαν ταξιδέψει μέχρι την **Προβηγκία (Province)** και είχαν πιαστεί χέρι-χέρι: με τον **Joseph**, τον **Lulu**, τον **Clémenti**, τον **Honoré**, τον **Mansuit** και τους άλλους..... Με τη σειρά τους, αγόρασαν και αυτοί τυπογραφείο, και κάθε μέρα αντάλλασαν αυτά που τύπωναν με τα μικρά έντυπα του **Bar-sur-Loup**. Έγιναν λοιπόν οι πρώτοι *φίλοι διά αλληλογραφίας*.

Μια ωραία μέρα, όμως, ο δάσκαλος στο **Bar-sur-Loup**, χρειάστηκε να αφήσει τη μικρή του τάξη. Αισθάνεται τώρα πολύ θλίψη που θα εγκαταλείψει τους μικρούς του μαθητές. Θα πάει στο **Saint-Paul-de-Vence**, όπου μόλις διορίστηκε.

Πόσο φτωχικό και ρημαγμένο, είναι το σχολείο αυτό στο **Saint-Paul**. Δεν υπάρχουν νεροχύτες ούτε καν νερό, ενώ δεν έχουν αδειάσει ούτε τα λουτρά. Μακρόστενα τραπέζια που αιωρούνται πάνω σε ένα πάτωμα χωρίς σανίδες! Ένα γραφείο που δε στέκεται καλά τοποθετημένο πάνω στην ακίνητη έδρα, μια βιβλιοθήκη άδεια και σαρακοφαγωμένη, παράθυρα χωρίς τζάμια και στον τοίχο, πάνω από την καρέκλα του δασκάλου, ένας τεράστιος λεκές από μελάνι: το έκανε ο **Lagorio**, ο πιο άτακτος από τους μαθητές, που μια μέρα πέταξε στροβιλίζοντας το δοχείο με το μελάνι πάνω από το κεφάλι του προηγούμενου δασκάλου. Ο καημένος ο δάσκαλος, άρρωστος και πολύ κοντά στη σύνταξη, δεν μπορούσε να επιβληθεί στα τριάντα σχεδόν αυτά παλιόπαιδα! Τους έλεγε: «Ησυχάστε! Σταυρώστε τα χέρια! Είκοσι γραμμές! Έξω!»

Όμως, η χροιά της φωνής του δεν ήταν δυνατή, ενώ αντίθετα για τα μικρά αυτά διαβολάκια, το έλεγε η καρδούλα τους!

- Καταρχάς, λέει ο νέος δάσκαλος, ας βάλουμε μια τάξη στο σπιτικό μας. Πάμε στο δήμαρχο να του ζητήσουμε επιδιορθώσεις.
- Δεν μπορείτε κύριε Δήμαρχε, να αντικαταστήσετε αυτά τα μακρόστενα παλιά τραπέζια με θρανία; Να μπαλώσετε τις τρύπες στο πάτωμα, να ασπρίσετε τους τοίχους, να αντικαταστήσετε τα τζάμια, να εγκαταστήσετε νεροχύτες, να αδειάσετε τα λουτρά.....

Η λίστα με τις επισκευές είναι τόσο μεγάλη, ώστε ο δήμαρχος υψώνει τα χέρια του στον ουρανό!

- Μα είναι αδύνατο αυτό, φίλτατε! Θέλετε να καταστραφούμε; Είμαστε φτωχοί, ξέρετε, πολύ φτωχοί! Ένα τραπέζι για τυπογραφείο; Και πρώτα απ' όλα, πείτε μου, γιατί χρειάζεται τυπογραφείο; Οι κατεργάρηδες πρέπει δηλαδή να φτιάξουν βιβλία; Μα ας φτάσουν πρώτα στο σημείο να διαβάζουν! Αυτό είναι πιο σημαντικό! Τι τους χρειάζεται στο κάτω κάτω: να διαβάζουν, να γράφουν, να μετρούν. Δεν πρόκειται ποτέ να αποκτήσουν απολυτήριο! Είναι παιδιά κολίγων. Και σε κάθε περίπτωση, ακούστε μια συμβουλή μου μόνο: φερθείτε αυστηρά σε αυτούς τους μικρούς αλητάκους. Αυτό που μας χρειάζεται κυρίως, είναι ένας δάσκαλος με πυγμή.....

Πρέπει πάντως να το παραδεχτεί κάποιος: ο δήμαρχος είχε δίκιο!

Κάθε μέρα, καυγάδες και διαμάχες ξεσπούν χωρίς εμφανή αφορμή, ενώ κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων, η συμπλοκή φτάνει στο αποκορύφωμα της: πληγές και καρούμπαλα, αλλά πολλές φορές, και ανοιγμένες μύτες, είναι ο καθημερινός απολογισμός αυτής της έλλειψης πειθαρχίας.

Τι να κάνει ο νεαρός δάσκαλος, που είναι μάλιστα και άρρωστος, με αυτά τα παλιόπαιδα; Στην αρχή λοιπόν, τους μιλά σαν μεγαλύτερος συμμαθητής :

- Δεν είμαι κακός δάσκαλος, αλλά πιστεύω πραγματικά, πως κι εσείς κατά βάθος είστε καλά παιδιά. Θα είναι εύκολο να συνεργαστούμε για να κάνουμε καλή δουλειά..... Μα να για δέστε, τι λέτε να χρησιμοποιήσουμε την έδρα για να φτιάξουμε ένα τραπέζι;....

Αμέσως, αρχίζουν όλοι να κάνουν διάφορες εργασίες που ομορφαίνουν το σχολείο. Αντί να δίνουν μπουινές, τα χέρια μαθαίνουν να δουλεύουν. Αντί να σοφίζεται κακά λόγια, το πνεύμα αρχίζει να σκέφτεται. Κάπως έτσι είναι που τελικά γινόμαστε όλοι άνθρωποι.

Εγκατέστησαν λοιπόν το τυπογραφείο, στο νέο τραπέζι της τάξης, όπως ακριβώς συνέβη και στο **Bar-sur-loup**. Με ενθουσιασμό, τυπώνουν και συνθέτουν το πρώτο τους κείμενο. Αφού ετοιμαστεί η πρώτη σελίδα, τα δάχτυλα σηκώνονται

για να την αγγίξουν. Με μια θρησκευτική σχεδόν έκσταση, η σελίδα περνάει από χέρι σε χέρι.

Κάθε μέρα, βλέπουν το φως πολλά ελεύθερα κείμενα. Κάθε μέρα, δημιουργείται και ένα έντυπο ... Τελικά, τον **Οκτώβριο** του **1928**, τα παιδιά δένουν την πρώτη σχολική εφημερίδα **«Τα Τείχη»**, τη μοιράζουν στο χωριό, την πουλούν όπως οι τελάληδες, ενώ τελικά την πάνε και σπίτι τους.

Οι γονείς την διαβάζουν με έκπληξη. Ένας πατέρας μάλιστα, την πηγαίνει και στο εργοτάξιο, προκειμένου να την δείξει στους συνάδελφους του.

- *Κοίτα αυτό το βιβλιαράκι, είτε το πιστεύεις είτε όχι, είναι ο γιος μου που το έφτιαξε, και μάλιστα το κείμενο το έγραψε ο ίδιος το βράδυ στο σπίτι μας.*
- *Συμφωνώ, τα πιτσιρίκια τώρα πια ξέρουν τόσα πολλά. Ένα είναι σίγουρο: Μαθαίνουν γράμματα!*

Και πώς να μην μαθαίνουν, αφού το σχολείο ολόκληρο ανοίγεται στη ζωή;

Τα δύο φύλλα της πύλης του σχολείου, που κάποτε ήταν κλειδαμπαρωμένη, τώρα είναι ορθάνοιχτα στο δρόμο, ενώ τα παιδιά μπαينوβγαίνουν ελεύθερα, για να σκορπιστούν στο χωριό, ερευνώντας και ψηλαφίζοντας μόνα τους, σχετικά με τις εργασίες των κατοίκων. Χωρισμένα σε ομάδες, με το μολύβι και το σημειωματάριο στο χέρι, πηγαίνουν στο φούρναρη, στο μαραγκό, στον υφαντή, στο σιδερά, στο βαρελά. Φτάνουν μέχρι και στην είσοδο των ακριβών εστιατορίων της καλής κοινωνίας, όπου παίρνουν συνέντευξη από τους πλούσιους πελάτες τους. Μαθαίνουν όμως επίσης, να ανακαλύπτουν και την ιστορία που υπάρ πίσω από τις παλιές πέτρες, τις αρχαϊκού τύπου βρύσες, τις σκαλισμένες πόρτες, ενώ δε διστάζουν να μπουν και μέσα στα παλιά σπίτια για να παρατηρήσουν τις λεπτομέρειες ενός παλιού επίπλου ή να ακούσουν τους ηλικιωμένους να μιλάνε για τον παλιό καλό καιρό: ένας καλαθάς ή μια υφάντρα, ένας πλανόδιος έμπορος ή ένας βοσκός, δεν είναι όλοι τους παρά οι ταπεινοί εκείνοι εργάτες, που δημιουργούν τη ζωντανή ιστορία, η οποία και κρύβεται τελικά πίσω από τη μαγική αλυσίδα των επαγγελμάτων.

Δεν πρέπει βέβαια να νομίσει κανείς, πως όλα κυλούσαν ρόδινα, στο σχολείο του **Saint-Paul**. Μάλιστα, αρκετά συχνά, οι μαθητές έδιναν ο ένας στον άλλο κλωτσιές και μπουνιές, αλλά και αντάλλασαν άσχημες λέξεις κατά τη διάρκεια καυγάδων. Ο **Lagorio** ειδικά, για πολλούς μήνες, ήταν το κακό παιδί που έκανε του κεφαλιού του. Από παλιά, είχε συνηθίσει να κάνει κοπάνες, αφού το σχολείο του φαινόταν σαν φυλακή, ενώ εκείνος είχε ορκιστεί πως θα μείνει ελεύθερος.

- *Εσάς παιδιά ο κύριος, σας έχει στο χέρι. Μα μ' εμένα δε θα το καταφέρει ποτέ!*

Κι όμως, με τον καιρό, και ο **Lagorio**, με τη σειρά του, εξημερώθηκε σαν ένα μικρό πουλάκι. Πρώτα, κρυφοκοίταξε την τάξη από το παράθυρο, ύστερα μπήκε μέσα για να δει το τυπογραφείο ή ν' ακούσει ένα μάθημα, και έτσι, δίχως να το καταλάβει, έγινε κι ο ίδιος ένας χαρούμενος μαθητής αυτού του χαρούμενου σχολείου. Μάλιστα, ο δάσκαλος του το' πε: «*Θα φροντίσω να παρουσιαστείς στις τελικές εξετάσεις για το απολυτήριο του δημοτικού.*»

Κι άλλα παιδιά επίσης, έρχονται κι αυτά με τη σειρά τους, από τα γειτονικά χωριά. Πόσο πολλά παιδιά για μια τόσο μικρή τάξη!

Όταν πιάνονται όλες οι θέσεις, αναγκαστικά πέντε με έξι μαθητές μένουν συνήθως όρθιοι.

Ο δάσκαλος πάει να βρει το δήμαρχο.

- *Σας παρακαλώ, κύριε Δήμαρχε, μου χρειάζονται ακόμη τέσσερα ή πέντε θρανία για να κάθονται οι μαθητές. Θα έπρεπε μάλιστα να διαρρυθμίσουμε και το υπόστεγο στην αυλή, για να μπορεί να χωρέσει όλος ο κόσμος.*

Σαράντα πέντε παιδιά όμως, είναι πολλά για το πήγαινε-έλα στις τουαλέτες. Έτσι, η γούρνα γέμισε, σε σημείο μάλιστα που τελικά ξεχείλισε, και μόλυνε με άσχημη δυσωδία τη γειτονιά.

- *Σας παρακαλώ, κύριε Δήμαρχε, οι τουαλέτες έχουν φράξει και τα παιδιά αναγκάζονται να πηγαίνουν στα τείχη, πράγμα που είναι ανθυγιεινό....*

Σαράντα πέντε παιδιά, προκαλούν επίσης τόση σκόνη με τα παπούτσια τους, που είναι δύσκολο να σκουπιστεί το πάτωμα, ήδη σε πολύ κακή κατάσταση. Αλλά και που να πετάξει κανείς τα σκουπίδια; Μαζεύονται στην αυλή, και ούτε που φτάνει το νερό για να καθαρίσει!

- *Σας παρακαλώ, κύριε Δήμαρχε .....*

Τελικά, ο δήμαρχος εκνευρίζεται!

- *Α μα πια! Κάνετε σαν ζητιάνος! Δεν έχω ξαναδεί δάσκαλο σαν κι εσάς!*
- *Ε μα έχετε δίκιο, κύριε Δήμαρχε, είπε ο παλαιοπώλης. Ας τον στείλουμε πίσω από εκεί που ήλθε.*

Γιατί άραγε να το λέει αυτό; Μήπως τάχα, έχει παιδιά που πηγαίνουν σχολείο; Μα όχι, δεν έχει παιδιά, μόνο μια πολυθρόνα είχε, την οποία δεν έχει πια..... Και αυτό, εξαιτίας των μικρών μαθητών του **Saint-Paul**..... Μεγάλη ιστορία πραγματικά! Για λίγα μόνο χρήματα, είχε αγοράσει μια ελεεινή πολυθρόνα σε πολύ κακή κατάσταση από την **κυρά Μΐου**. Η συμφωνία είχε κλείσει, και δεν είχε πια



απομείνει, παρά να την πληρώσει, για να παραλάβει την πολυθρόνα. Μα να που ήλθαν τα πιτσιρίκια :

- **Κυρά Μΐου**, της είπαν, μην την πουλήσετε γιατί είναι μια πολυθρόνα **Louis XIII**, και μάλιστα πρέπει να ανήκε σε ένα κόμη από την **Προβηγκία (Province)!** Κοιτάξτε το οικόσημο. Κρατήστε την πολυθρόνα **κυρά Μΐου**, και θα την πουλήσετε πιο ακριβά στο μουσείο.

Όταν λοιπόν ήλθε ο παλαιοπώλης:

- Όχι, είπε η **κυρά Μΐου**, την πολυθρόνα μου, δεν την πουλώ, θα την κρατήσω για «μένα».....

Έτσι, ο παλαιοπώλης άρχισε την καμπάνια του.

Παραφύλαγε και την παραμικρή κίνηση των μαθητών του **Saint-Paul**. Τους κατασκόπευε, σαν αστυφύλακας, και όταν γέμιζε το «καλάθι» του με ένα σωρό από ψέματα, πήγε να το αδειάσει σε όλο το χωριό.

Πρώτα και καλύτερα, στο καφενείο του χωριού. Κάνει κεράσματα και ύστερα από κάνα δύο ποτηράκια:

- Μα για πες μου λοιπόν, στέλνεις τον κανακάρη σου στο σχολείο; Ε! Μα εσύ έχεις υπομονή, πραγματικά! Πρόκειται για ένα αληθινό σκασιαρχείο, από το πρωί μέχρι το απόγευμα. Είναι παντού αυτά τα πιτσιρίκια, εκτός όμως από το σχολείο. Οι δρόμοι γεμίζουν, μα η τάξη αδειάζει. Κι ο δάσκαλος το μόνο που κάνει είναι να αράζει για τα καλά, σταυρώνοντας τα χέρια του.....

Από πόρτα σε πόρτα, κι από στόμα σε στόμα, συνεχίζει καθημερινά, κάνοντας το γύρο του χωριού, και διαδίδοντας παντού την κακοβουλία αλλά και τα συκοφαντικά του λόγια.

Οι εργάτες όμως, δεν του δίνουν καμιά σημασία, γιατί τον απλούστατο λόγο πως είναι απασχολημένοι. Όμως, όσοι δεν δουλεύουν, οι αργόσχολοι, επηρεάζονται πιο εύκολα. Κάθε μέρα λοιπόν, γίνονται μικρές συγκεντρώσεις, στις οποίες άεργες κυρίες, αλλά και κύριοι ανεπάγγελτοι, λένε και ξαναλένε.

- Πρέπει να το σταματήσουμε, αυτό το «σκασιαρχείο». Πρέπει να τον διώξουμε, αυτόν τον κακό δάσκαλο.

Έτσι, τη νύχτα της **2ας Δεκέμβρη 1932**, την ώρα που όλο το χωριό κοιμάται, μεγάλες αφίσες γεμίζουν τους τοίχους χωριού. Επρόκειτο για αφίσες, πραγματικά κακοπροαίρετες. Οι αφίσες αυτές, στις οποίες αναφέρονταν φυσικά και μεγάλα ψέματα, παρουσίαζαν το ελεύθερο κείμενο ενός μικρού μαθητή του **Saint-Paul**, στο οποίο αφηγούνταν ένα παράξενο όνειρο του..... Όλος ο κόσμος ήξερε, πως το όνειρο αυτό δεν ήταν αλήθεια, όμως οι εχθροί του σχολείου, είπαν:

- Ορίστε οι ορθογραφίες που υπαγορεύει ένας κακός δάσκαλος! Ορίστε πως αφήνει τους μαθητές του να γράψουν ότι τους κατεβαίνει από το κεφάλι! Θα τους αφήσει αγράμματους, και θα καταλήξουν κακοποιά στοιχεία. Αρκετά πια τον ανεχτήκαμε, ας τον διώξουμε, αυτόν τον αναξιοπρεπή δάσκαλο!

Ήταν σα να έπεφτε βόμβα, στο μικρό και τόσο ήσυχο αυτό χωριουδάκι. Οι κάτοικοι αναρωτιούνταν:

- Μα ποιος να κόλλησε τις αφίσες;

Κανείς δε γνωρίζει. Ο δάσκαλος πηγαίνει να ρωτήσει τους μαθητές των παιδιών.

- Μήπως ξέρετε ποιος έβαλε αυτές τις αφίσες εναντίον μου; Δεν είστε ευχαριστημένοι από τον τρόπο που διδάσκω;
- Μα όχι, διαμαρτύρονται οι γονείς, δεν κάναμε εμείς κάτι τόσο κακοήθες! Γιατί να το κάνουμε άλλωστε; Το αντίθετο, είμαστε πολύ ευχαριστημένοι από την εργασία των παιδιών μας. Εργάζονται με τόση χαρά που το σχολείο φτάνει ως το σπίτι μας: τα παιδιά δεν σταματούν ποτέ να μας κάνουν ερωτήσεις, αλλά και να μας εμπλέκουν στις δράσεις τους.

Όλος ο κόσμος λοιπόν, βάλθηκε να ξεκολλήσει τις αφίσες, και δεν ανησυχεί άλλο πια.

Μάλιστα, στο μάθημα κάνουν και υπολογισμούς: άραγε με όλα αυτά που κόστισαν οι αφίσες, πόσα βιβλία θα μπορούσαμε να αγοράσουμε για τη βιβλιοθήκη του σχολείου;

Όμως, μια μέρα, ο αγροφύλακας αυτοπροσώπως, κόλλησε πάλι τις σκισμένες αφίσες. Επιτέλους, κατάλαβαν όλοι για τα καλά, από πού προέρχονταν, αυτές οι μυστηριώδεις αφίσες.

Είτε τις αφήσουν κολλημένες στους τοίχους του χωριού, είτε τις πετάξουν στο ρυάκι, πια δεν τους νοιάζει καθόλου τους μαθητές του **Saint-Paul**, μα ούτε και τον δάσκαλο τους: συνεχίζουν να εργάζονται κανονικά, και τόσο το χειρότερο για όσους δεν είναι ευχαριστημένοι!

Όμως, αυτοί που δεν είναι ευχαριστημένοι, έχουν εξουσία: διαθέτουν χρήματα, ιδιοκτησίες, αλλά και ελεύθερο χρόνο για να ανοίξουν μέτωπο. Σύντομα, όλες οι εφημερίδες της Γαλλίας, που δεν βλέπουν με καλό μάτι το λαϊκό σχολείο, γράφουν εναντίον του δασκάλου στο **Saint-Paul**: να τον ανακαλέσουν, λένε, να τον απολύσουν και να τον βάλουν φυλακή!

Στο **Saint-Paul**, πηγαίνουν κάποιοι να βρουν τους κολίγους:

- *Αν ξαναστείλεις τα παιδιά σου στο σχολείο, θα σου πάρω πίσω τη γη που σου έχω δώσει, και θα γυρίσεις πίσω στην Ιταλία.*
- *Αν δεν κρατήσεις το παλικάρι σου σπίτι, λέει ο δήμαρχος, θα πληρώσεις τα έξοδα νοσηλείας για την άρρωστη γυναίκα σου.....*

Όταν κάποιος είναι φτωχός, συχνά είναι υποχρεωμένος να σκύψει το κεφάλι και να πει ναι, παρόλο που μέσα του σκέφτεται όχι. Βέβαια, μπορεί κάποιος να είναι και φτωχός και θαρραλέος, ώστε να απαντήσει:

- *Όχι, θα πάει κανονικά στην τάξη του το παιδί, και μάλιστα αν χρειαστεί, θα το συνοδεύσω.....*

Το χωριό, λοιπόν, χωρίστηκε σε 2 στρατόπεδα. Αλλά και στο σχολείο, από τους μαθητές απέμειναν οι μισοί.

- *Κύριε, κύριε! Ο **Cordara** δεν θα ξανάλθει, είναι από τους απεργούς: έκλαιγε κύριε, όμως ο πατέρας του είναι Ιταλός και....*

Τα παιδιά πάντως που απεργούν, είναι πολύ στενοχωρημένα. Μένουν σπίτι χωρίς να κάνουν απολύτως τίποτα. Κάθε μέρα караδοκούν περιμένοντας τους συμμαθητές τους να γυρίσουν από το σχολείο :

- *Τι κάνατε σήμερα, στην τάξη; Τελειώσατε την έρευνα για τις ελιές; Ποιος έκανε τελικά τη διάλεξη για τα αρωματικά λουλούδια;*

Ιδιαίτερα, όταν φτάνουν τα γράμματα και τα δέματα της αλληλογραφίας, τότε είναι που οι μικροί απεργοί βυθίζονται σε πραγματική θλίψη.

- *Ε, **Cisco**, για πες μου τι είχε στο πακέτο για μένα; Λες να μου το δώσει κι εμένα το γράμμα μου, ο δάσκαλος;*

Ο **Cisco** χαμογελά:

- *Μα ναι, ήταν πολύ όμορφο το δέμα, πραγματικά πανέμορφο! Κι όλα όσα μας έστειλαν ήταν υπέροχα!*
- *Εμάς, δε θα μας δώσει τίποτα ο δάσκαλος;*
- *Έβαλε στην άκρη αυτά που προορίζονταν για τους απεργούς, μόνο που μετά τα κρύψαμε στο ντουλάπι.*

Ο Επιθεωρητής της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, και ο Επιθεωρητής της Ακαδημίας, έρχονται πια πολύ συχνά στο σχολείο του **Saint-Paul**. Περνούν ολόκληρες ημέρες σε αυτό, και μάλιστα συνεχόμενες. Ψάχνουν να βρουν τι δεν πάει καλά σε αυτή την τάξη, την οποία οι μεγάλες εφημερίδες της Γαλλίας, είτε τη συκοφαντούν είτε την υμνολογούν. Ψάχνουν, χωρίς να μπορούν να βρουν τίποτα,

αλλά κατά βάθος γνωρίζουν ότι είναι δύσκολο, να δουλεύει κανείς μέσα σε τέτοια φτώχεια!

Οι μήνες περνούν. Έφτασαν οι διακοπές του Πάσχα. Οι εχθροί του σχολείου έχουν μια μεγάλη συγκέντρωση.

- *Την πρώτη μέρα του σχολείου, μετά τις διακοπές, θα οργανώσουμε μια τεράστια διαδήλωση και θα διώξουμε αυτό τον ελεεινό δασκαλάκο από το σχολείο του.*

Πράγματι, την ημέρα της επιστροφής από τις διακοπές, την ώρα που ο δάσκαλος και δεκατέσσερις μαθητές βρίσκονται στην τάξη, ξεπροβάλλει ένα τσούρμο από γυναικόπαιδα, πίσω από την διπλαμπαρωμένη πόρτα, χτυπούν κατσαρόλες και φωνάζουν εχθρικά. Όμως, σταματούν μπροστά από τα κάγκελα του σχολείου. Οι γονείς των παιδιών εκείνων που είναι μέσα σε αυτό, σχηματίζουν με τα σώματα τους έναν ανθρώπινο φράχτη: δεν θα περάσει κανείς.

- *Ας ορμήσουμε, λοιπόν από τα παράθυρα! διατάζει ο παλαιοπώλης. Τα τζάμια θρυμματίζονται, ακούγονται φωνές και ουρλιαχτά, ενώ επικρατεί πανικός!*

Στις 10 η ώρα φτάνει ο Επιθεωρητής της Ακαδημίας. Ο πατέρας ενός μαθητή πήγε να τον βρει στη **Νίκαια**. Σίγουρα, θα βάλει τα πράγματα σε τάξη.

- *Ελάτε, λέει ο Επιθεωρητής στο δάσκαλο, λογικευτείτε, πρέπει να φύγετε. Δε βλέπετε όλα αυτά που σας συμβαίνουν; Έτσι όπως πάνε τα πράγματα θα καταλήξουμε σε πυροβολισμούς..... Όταν απομακρυνθείτε, τότε όλα θα ηρεμήσουν.*

Αυτό που λέει ο Επιθεωρητής, μάλλον ακούγεται λογικό, όμως οι μικροί μαθητές ξεσπούν σε κλάματα. Ο δάσκαλος κοιτάζει τη στοιχειοθήκη, και αναρωτιέται. Αν μιλούσε, θα είχε τόσα πολλά να πει. Μα δε χρησιμεύει σε τίποτα πια αυτό.

Ο Επιθεωρητής της Ακαδημίας, κοιτάζει και αυτός τη μικρή στοιχειοθήκη με τα γράμματα. Πιάνει μερικά στα χέρια του.

- *Τι να πει κανείς, ας φανούμε όμως λογικοί. Μόνο μέσα στην καρδιά του, μπορεί τελικά κάποιος να διατηρεί τη μεγαλοσύνη και την αξιοπρέπεια του. Τίποτα όμως δε σταματά μια μεγαλόψυχη ιδέα.*

Πράγματι, τίποτα δεν μπορεί να σταματήσει μια μεγαλόψυχη ιδέα, όταν υπάρχει το κουράγιο και η υπομονή, να της δώσει κάποιος ζωή.

Ο «δασκαλάκος» του **Saint-Paul** είχε σπείρει στον άνεμο την καλή του σπορά. Έτσι, παρόλο που εδώ η πύλη του σχολείου έκλεινε, σε όλη τη Γαλλία αλλά

και στον υπόλοιπο κόσμο, χιλιάδες σχολεία ανοίγονταν στη νέα ιδέα, λάμποντας σαν τα αστέρια στον ουρανό. Σύμφωνα με αυτή, το τυπογραφείο έδινε προβάδισμα στο ελεύθερο κείμενο του παιδιού. Το παιδί έχει το δικαίωμα να εκφράσει στους μεγάλους τις σκέψεις και τις ελπίδες του: το παιδί είναι ο σπόρος, από τον οποίο θα γεννηθεί το μέλλον, αλλά και η υπόσχεση για έναν κόσμο μεγαλειώδη και ειρηνικό.

Για το λόγο αυτό, χρόνο με το χρόνο, ο κύκλος των μικρών τυπογράφων στο σχολείο, ολοένα και μεγαλώνει.

# ΤΕΛΟΣ

**ΣΧΟΛΙΚΗ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ**

**ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**